

04

EU-MIDIS

Prieskum EÚ týkajúci sa menšín
a diskriminácie

Slovenčina

2010

Správa o kľúčových údajoch **Zastavovanie občanov políciou a menšiny**

Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA)

EU-MIDIS

PRIESKUM EÚ TÝKAJÚCI SA MENŠÍN A DISKRIMINÁCIE

ČO JE EU – MIDIS?

EU – MIDIS je Prieskum Európskej únie týkajúci sa menšín a diskriminácie.

Je to prvý prieskum v celej EÚ medzi prisťahovalcami a etnickými menšinami o ich každodenných skúsenostiach s diskrimináciou a ako obetí trestnej činnosti.

Keďže mnoho obetí diskriminácie a trestnej činnosti incident neohlási a keďže súčasný zber údajov o diskriminácií a trestnej činnosti zameranej proti skupinám menšín je v mnohých členských štátoch obmedzený, EU – MIDIS poskytuje dosiaľ najkomplexnejší obraz o rozsahu diskriminácie a trestnej činnosti namierenej proti menšinám v EÚ.

Vo všetkých 27 členských štátoch EÚ sa v priebehu roka 2008 osobne zúčastnilo na tomto prieskume spolu 23 500 prisťahovalcov a príslušníkov etnických menšín.

V desiatich členských štátoch sa na pohovoroch zúčastnilo ďalších 5 000 osôb z populácie žijúcej v tých istých oblastiach ako menšiny, v snahe porovnať výsledky niektorých kľúčových otázok.

Každý rozhovor trval 20 minút až jednu hodinu, pričom bola položená séria podrobných otázok.

Štvrtá zo série správ o kľúčových údajoch

Táto správa je zameraná na skúsenosti respondentov so zastavovaním občanov políciou a na úroveň dôvery voči polícii. Cieľom štvrtej zo série správ EU – MIDIS o kľúčových údajoch je zamerať sa na osobitné výsledky prieskumu.

Správy EU – MIDIS o kľúčových údajoch poskytujú len stručný prehľad osobitných výsledkov prieskumu a snažia sa čitateľovi priblížiť niektoré hlavné zistenia.

V decembri 2009 bola uverejnená podrobná správa EU – MIDIS o hlavných výsledkoch, ktorá obsahuje dodatočné informácie o výbere vzoriek a miestach pohovorov v každom členskom štáte, ako aj podrobné zistenia z rôznych oblastí, ktorých sa prieskum týkal.

Všetky správy z prieskumu sú dostupné prostredníctvom webovej stránky agentúry (<http://fra.europa.eu/eu-midis>):

- Správa o kľúčových údajoch č. 1: Rómovia
- Správa o kľúčových údajoch č. 2: *Muslims* (Moslimovia)
- Správa o kľúčových údajoch č. 3: *Rights Awareness and Equality Bodies* (Informovanosť o právach a orgány pre otázky rovnosti)
- EU – MIDIS: *Main Results Report* (správa o hlavných výsledkoch)
- EU – MIDIS v skratke – úvod do prieskumu
- *Full technical report* (Úplná technická správa)
- *Survey questionnaire* (Dotazník)

V prípade otázok týkajúcich sa tohto prekladu si preštudujte anglickú verziu, ktorá je pôvodnou a oficiálnou verziou tohto dokumentu.

SPRÁVA O KĽÚČOVÝCH ÚDAJOCH Č. 4

KĽÚČOVÉ ZISTENIA O ZASTAVOVANÍ OBČANOV POLÍCIOU A O MENŠINÁCH

- V šiestich z desiatich členských štátov, v ktorých žijú v susedstve menšinové a väčšinové skupiny, ktoré sa na prieskume zúčastnili, polícia za posledných 12 mesiacov zastavovala častejšie respondentov z menšinových skupín.
- Pokiaľ ide o otázku, ako často polícia v desiatich členských štátoch zastavila príslušníkov niektorej menšiny a príslušníkov väčšiny, polícia v období 12 mesiacov zastavila trikrát a viac iba príslušníkov niektorej menšiny.
- Niektoré menšinové skupiny sú mimoriadne často kontrolované políciou, napríklad Rómov v Grécku zastavila polícia v priemere takmer šesťkrát v období 12 mesiacov.
- V desiatich členských štátoch, kde je možné porovnať respondentov patriacich k menšine a príslušníkov väčšiny bolo pravdepodobnejšie, že vo verejnej doprave alebo na ulici polícia zastaví skôr osoby patriace k menšine ako príslušníkov väčšiny. Napríklad v Maďarsku zo všetkých osôb, ktoré polícia zastavila v prostriedku verejnej dopravy alebo na ulici, bolo 83 % príslušníkov rómskej menšiny a 10 % príslušníkov väčšiny; a v Španielsku polícia zastavila v prostriedku verejnej dopravy alebo na ulici 81 % Severoafričanov a 30 % príslušníkov väčšiny.
- V desiatich členských štátoch, v ktorých je možné porovnať príslušníkov niektorej menšiny a väčšiny, bolo pravdepodobnejšie, že polícia vo všeobecnosti požiadala o predloženie dokumentov potvrdzujúcich totožnosť skôr osoby patriace k niektorej menšine ako príslušníkov väčšiny. Napríklad v Taliansku zo všetkých respondentov, ktorých polícia zastavila, požiadala o predloženie dokumentov potvrdzujúcich totožnosť 90 % Severoafričanov a 48 % príslušníkov väčšiny; a v Grécku polícia zastavila a žiadala dokumenty potvrdzujúce totožnosť od 88 % Rómov a 48 % príslušníkov väčšiny.
- V desiatich členských štátoch, v ktorých je možné porovnať príslušníkov niektorej menšiny a príslušníkov väčšiny, sa príslušníci väčšiny často domnievajú, že polícia sa k nim počas zastavenia správala zdvorilo, kým viacerí respondenti patriaci k niektorej menšine uviedli, že polícia sa k nim správala nezdvorilo.
- Menšiny, ktorých príslušníci si myslia, že ich polícia zastavuje pre ich etnický pôvod alebo preto, že sú prisťahovalci, majú menšiu dôveru voči polícii ako príslušníci menšín, ktorí skutočnosť, že ich polícia zastavila, nespájajú so svojou príslušnosťou k menšine.
- Viac ako 1 z 5 respondentov patriacich do týchto skupín sa domnievali, že polícia ich zastavila za posledných 12 mesiacov preto, že sú prisťahovalci alebo pre ich príslušnosť k etnickej menšine: Rómovia v Grécku (39 %), Severoafričania v Španielsku (31 %), Rómovia v Maďarsku (24 %), subsaharskí Afričania vo Francúzsku (24 %) a Severoafričania v Taliansku (21 %).
- Každá druhá obeť prepadnutia, zastrešovania alebo vážneho obťažovania patriaca k niektorej menšine uviedla, že príslušný incident polícii nehlásila, pretože neverí, že polícia by mohla v tejto veci niečo urobiť.
- 13 % obetí prepadnutia, zastrešovania alebo vážneho obťažovania patriacich k niektorej menšine uviedlo, že príslušný incident polícii neohlásili z dôvodu antipatie voči polícii alebo zo strachu pred políciou a/alebo pre predchádzajúce zlé skúsenosti s políciou.

PRIESKUM

Otázky prieskumu EU – MIDIS zahŕňali tieto hlavné témy:

- otázky o skúsenostiach respondentov s diskrimináciou na základe ich príslušnosti k menšine v deviatich rôznych oblastiach každodenného života, a či túto diskrimináciu ohlásili;
- otázky o vnímaní rôznych druhov diskriminácie v krajine, v ktorej žijú, ako aj otázky o informovanosti o ich právach a o tom, kde môžu podať sťažnosť týkajúcu sa diskriminačného zaobchádzania;
- otázky o skúsenostiach respondentov, ktorí sa stali obeťami trestného činu vrátane toho, či sa domnievajú, že dôvodom daného trestného činu bola sčasti alebo úplne ich príslušnosť k menšine, a či trestný čin ohlásili na políciu (vrátane dôvodu neohlásenia);

Dotazník pre EU – MIDIS je dostupný na adrese: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EU-MIDIS_Questionnaire.pdf

- otázky o skúsenostiach s orgánmi činnými v trestnom konaní, colnou a hraničnou kontrolou a o tom, či sa respondenti domnievajú, že sa stali obeťami diskriminačných praktík etnického profilovania.

VZORKA

Zahrnuté všetky členské štáty EÚ.

Od 500 do 1 500 respondentov v každom členskom štáte.

Skúmali sa vybrané skupiny etnických menšín, prisťahovalcov a národnostných menšín.

Obdobie rozhovorov:

máj – november 2008

Výber vzorky:

Prevažne náhodné vzorky: v 22 z 27 členských štátov.

fra.europa.eu/eu-midis

PREČO JE DÔLEŽITÉ SKÚMAŤ PRÁCU POLÍCIE A MENŠINY

Presadzovanie práva na základe rovnosti a nediskriminácie je základom demokratickej spoločnosti. Vzhľadom na súčasné prisťahovalectvo do Európskej únie a pohyb v rámci členských štátov a medzi nimi, ako aj na prítomnosť usídlených národnostných menšín je nevyhnutné, aby orgány činné v trestnom konaní v EÚ intenzívnejšie spolupracovali s rozmanitými komunitami.

Ak sa vezme do úvahy, že orgány činné v trestnom konaní nielen bojujú proti zločinu, ale riešia aj potreby a práva obetí a svedkov a ich širších komunit, potom možno začať skúmať prácu orgánov činných v trestnom konaní ako službu vo verejnom záujme – službu, ktorá slúži rozmanitému európskemu obyvateľstvu. So zreteľom na túto skutočnosť sa v rámci prieskumu EU – MIDIS položili menšinovým skupinám otázky týkajúce sa ich vnímania diskriminácie a skúseností s diskrimináciou na základe ich etnického pôvodu a preto, že sú prisťahovci v rôznych oblastiach každodenného života vrátane vymáhania dodržiavania práva.

Úspech polície ako „služby vo verejnom záujme“ sa spája so spôsobom, akým polícia pristupuje k rôznym komunitám a ako komunity tento prístup vnímajú. Dobré vzťahy s políciou a dôvera v políciu čiastočne prispievajú k vysvetleniu vysokej úrovne ohlasovania trestných činov políciou. Predovšetkým vysoká úroveň ohlásených a zaznamenaných rasovo motivovaných trestných činov je

jedným z ukazovateľov dobrého vymáhania dodržiavania práva a dobrých vzťahov s menšinami.

V tejto správe sa sleduje presadzovanie práva prostredníctvom rovnosti a nediskriminácie a vzhľadom na „prácu polície ako službu vo verejnom záujme“. Odpovede viac ako 23 500 respondentov, ktorí patria k niektorej menšine alebo sú prisťahovalci, sú kľúčovým dôkazom skúseností menšín s policajnou kontrolou v každom členskom štáte vrátane dôkazu prípadného diskriminačného prístupu. Dôkazy uvedené v správe môžu pomôcť členským štátom identifikovať a riešiť prípadné problémy vo vzťahoch medzi políciou a komunitami.

Túto správu EU – MIDIS o kľúčových údajoch je potrebné vykladať v súvislosti s publikáciou agentúry FRA s názvom „Zlepšenie účinnosti práce polície: Čo je diskriminačné etnické profilovanie a ako mu predísť: príručka“ (2010), v ktorej sa uvádza problematika etnického profilovania vo vzťahu k práci polície.

PRVÝ CELOEURÓPSKY PRIESKUM POSKYTUJÚCI DÔKAZ O SKÚSENOSTIACH MENŠÍN S POLICAJNÝMI KONTROLAMI

Keďže oblasť presadzovania práva a menšinových skupín je vo väčšine členských štátov nedostatočne preskúmaná, táto správa poskytuje prvý celoeurópsky prehľad týkajúci sa otázok, aké skúsenosti majú vybrané menšiny a prisťahovalci s presadzovaním práva. Iba niektoré členské štáty, spomedzi nich najmä Spojené kráľovstvo, systematicky zhromažďujú údaje trestného súdnictva alebo na určitej úrovni skúmajú postupy pri presadzovaní práva vrátane policajných kontrol, pretože majú vplyv na rôzne skupiny. Tento druh údajov, ktoré sa získali anonymne ako celok, predstavuje rozhodujúci dôkaz pre identifikáciu prípadných diskriminačných postupov polície, ktoré, pokiaľ nebudú kontrolované, môžu poškodiť vzťahy medzi políciou a komunitami.

Dôležité je, že v úsilí o presnejšie posúdenie rozdielov v oblasti skúseností s presadzovaním práva **EU – MIDIS venoval časť prieskumu v desiatich členských štátoch rozhovorom s osobami z väčšinovej populácie o ich skúsenostiach s policajnými kontrolami**. Rozhovory sa viedli s respondentmi, príslušníkmi väčšinovej populácie, ktorí žili v tej istej oblasti ako respondenti z niektorej menšiny, aby výsledky boli viac priamo porovnateľné. V tejto súvislosti sa tieto zistenia takisto považujú za základné, keďže porovnávajú skúsenosti rôznych príslušníkov menšinovej a väčšinovej populácie v desiatich členských štátoch.

ČO SA V RÁMCI PRIESKUMU ZISŤOVALO?

Respondenti v prieskume odpovedali na sériu otázok o presadzovaní práva v súvislosti s týmito oblasťami:

Zastavenie políciou a kontakt s ňou

- Respondenti, skôr ako hovorili o svojich skúsenostiach s políciou, odpovedali na všeobecnú otázku o ich dôvere či nedôvere k polícii.
- Respondenti odpovedali na otázku, či ich v krajine, v ktorej odpovedali na otázky, za uplynulých 12 mesiacov zastavila polícia – *skúsenosti so zastavovaním*; a v prípade, že ich polícia zastavila, či sa domnievajú, že to bolo pre ich prisťahovalecký pôvod alebo príslušnosť k menšine – *vnímanie zastavenia*, alebo čo sa všeobecne považuje za „etnické profilovanie“.
- V prípade, že boli zastavení, odpovedali na sériu otázok o povahe zastavenia vrátane konania polície a o tom či bol prístup polície k nim zdvorilý.

Obeť trestného činu a ohlasovanie polícii

- Respondenti, ktorí sa stali obeťou prepadnutia, zastrašovania alebo vážneho obťažovania, odpovedali na otázku, či oni alebo niekto iný oznámil tento incident polícii.
- V prípade, že incident polícii neohlásili, respondenti odpovedali na otázku, prečo to neurobili.
- V prípade, že polícii incident ohlásili, respondenti odpovedali na otázku, či boli spokojní s prístupom polície k riešeniu príslušnej veci.

ZASTAVENIE POLÍCIOU A VNÍMANIE DISKRIMINAČNÉHO ZAOBCHÁDZANIA: ROZDIELY MEDZI MENŠINOVÝMI SKUPINAMI

DISKRIMINAČNÉ ETNICKÉ PROFILOVANIE:

V publikácii agentúry FRA s názvom „Zlepšenie účinnosti práce polície: Čo je diskriminačné etnické profilovanie a ako mu predísť: príručka“ (2010), sa *diskriminačné* etnické profilovanie opisuje ako:

- Zaochádzanie s niekto osobou menej priaznivo než s inými osobami, ktoré sú v podobnej situácii (inými slovami „diskriminačne“), napr. pri uplatňovaní policajných právomocí ako zastavenie a kontrola.
- Pokiaľ sa rozhodnutie uplatniť policajné právomoci zakladá iba alebo najmä na príslušnosti tejto osoby k určitej rase, etnickej alebo náboženskej skupine.

Príručka agentúry FRA obsahuje vysvetlenie, kedy je možné považovať profilovanie, ktoré zahŕňa faktory ako rasu, etnickú alebo náboženskú príslušnosť, za „nezákonné“ a na rozlíšenie nezákonných postupov profilovania a zákonného uplatnenia profilovania sa v nej používa pojem diskriminačné etnické profilovanie.

Existuje mnoho spôsobov skúmania výsledkov prieskumu vzhľadom na zistenia týkajúce sa zastavenia políciou.

Vzhľadom na túto skutočnosť sa v grafe na obrázku 1 uvádzajú tieto skutočnosti týkajúce sa všetkých respondentov, ktorí sa zúčastnili na prieskume:

- 1) Celkový podiel v rámci každej menšinovej skupiny, ktorá sa zúčastnila prieskumu v každom členskom štáte a ktorej príslušníkov polícia zastavila za uplynulých 12 mesiacov – výsledok je súčet prvého a druhého údajov o percentách.
- 2) Percentuálny podiel v rámci každej menšinovej skupiny zúčastnenej na prieskume v každom členskom štáte, ktorej príslušníkov polícia zastavila za uplynulých 12 mesiacov a ktorí si mysleli, že boli zastavení pre svoju príslušnosť k menšine alebo preto, že sú prisťahovalci – prvý percentuálny údaj.
- 3) Percentuálny podiel v rámci každej menšinovej skupiny zúčastnenej na prieskume v každom členskom štáte, ktorej príslušníkov polícia zastavila za uplynulých 12 mesiacov a ktorí však uviedli, že ich zastavenie políciou nesúvisí s ich príslušnosťou k menšine alebo s tým, že sú prisťahovalci – druhý percentuálny údaj.

Príklad správneho výkladu výsledkov:

Respondentov zo subsaharskej Afriky v Írsku polícia často zastavuje – za uplynulých 12 mesiacov polícia zastavila 59 % zo všetkých respondentov z tejto skupiny. Iba 6 % zo všetkých subsaharských Afričanov zúčastnených na prieskume si však myslí, že za uplynulých 12 mesiacov ich polícia zastavila pre ich etnickú príslušnosť alebo preto, že sú prisťahovalci, kým 53 % uviedlo, že za uplynulých 12 mesiacov ich polícia zastavila, nespájajú to však s diskriminačným policajným profilovaním.

Polícia často zastavuje aj **rómskych respondentov**

v Grécku – za uplynulých 12 mesiacov polícia zastavila 56 % zo všetkých respondentov z tejto skupiny; 39 % rómskych respondentov v Grécku uviedlo, že polícia ich zastavila najmä pre ich etnickú príslušnosť a iba 17 % uviedlo, že si myslia, že ich zastavenie políciou sa nespája s ich etnickou príslušnosťou.

Najznepokojujúcejšie zistenia v grafe na obrázku 1 sa týkajú tých skupín respondentov, ktoré uvádzajú najvyššiu úroveň vnímania diskriminačného policajného profilovania. Napríklad v týchto skupinách aspoň každý piaty zo všetkých respondentov uviedol, že sa domnieva, že polícia ho zastavila pre jeho etnickú príslušnosť alebo preto, že je prisťahovalec, konkrétne: Rómovia v Grécku (39 %), Severoafričania v Španielsku (31 %), Rómovia v Maďarsku (24 %), subsaharskí Afričania vo Francúzsku (24 %) a Severoafričania v Taliansku (21 %).

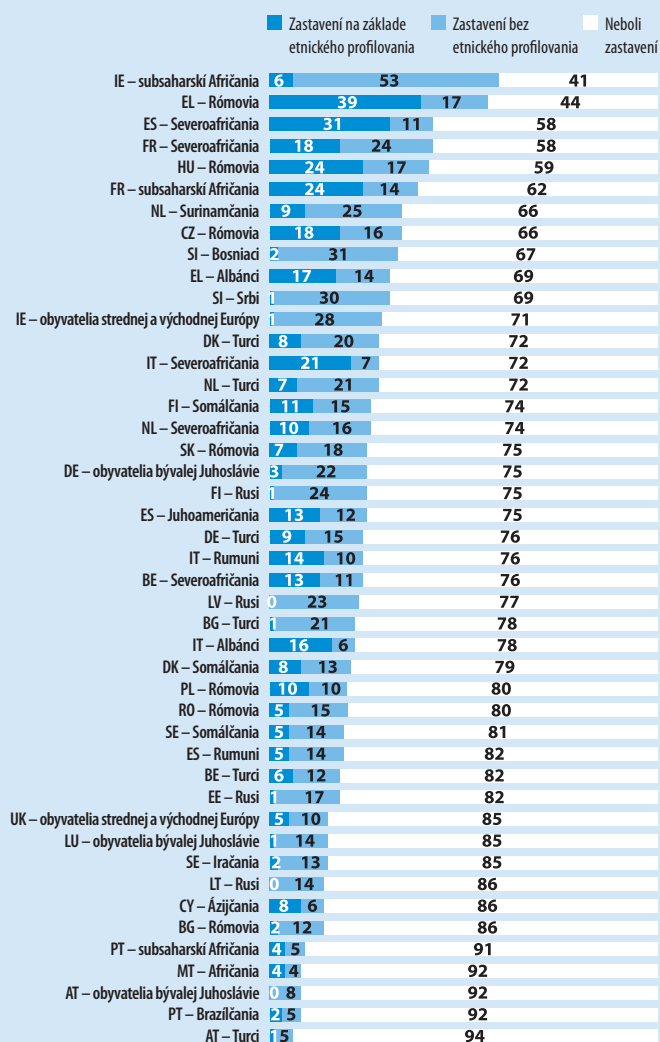
Pre tie členské štáty, v ktorých sa na prieskume zúčastnila viac ako jedna skupina, existujú medzi skúmanými skupinami nápadné rozdiely a podobnosti týkajúce sa vnímania profilovania. Napríklad kým 31 % všetkých opýtaných Severoafričanov v Španielsku uviedlo, že polícia ich zastavila preto, že sú prisťahovalci, alebo pre ich etnickú príslušnosť, iba 13 % Juhoameričanov a 5 % Rumunov sa domnievalo, že polícia ich zastavila z tohto dôvodu. Tieto výsledky sú možno ukazovateľom diskriminačných policajných postupov, ktoré majú na niektoré menšinové skupiny neprimeranejší vplyv ako na iné. Naproti tomu vo Francúzsku je možné zaznamenať viac vyrovnanú úroveň vnímania profilovania medzi opýtanými subsaharskými Afričanmi (24 %) a Severoafričanmi (18 %) a v Taliansku medzi Severoafričanmi (21 %), Albáncami (16 %) a Rumunmi (14 %).

Tieto výsledky zároveň ukazujú, že niektoré skupiny respondentov s rovnakým všeobecným pôvodom vnímajú zastavenie políciou v členských štátoch rôzne. Napríklad kým 31 % Severoafričanov v Španielsku sa domnievalo, že polícia ich zastavila pre ich etnickú príslušnosť alebo preto, že sú prisťahovalci – „etnické profilovanie“ – 18 % Severoafričanov vo Francúzsku si myslelo to isté; a kým 39 % Rómov v Grécku sa domnievalo, že majú skúsenosti s etnickým profilovaním zo strany polície, iba 5 % Rómov v Rumunsku a 2 % Rómov v Bulharsku konkrétne uviedli, že polícia ich zastavila pre ich etnickú príslušnosť. Jedno vysvetlenie tohto rozdielu, ako sa uvádza v správe o kľúčových údajoch z prieskumu o Rómoch, by mohlo byť to, že Rómovia v Bulharsku a Rumunsku žijú viac izolovane od väčšinovej spoločnosti vrátane zastavenia políciou, a preto sú menej často vystavení prípadnej diskriminácii.

Pozitívne je, že z porovnania výsledkov všetkých skupín zúčastnených na prieskume vyplýva, že vo všeobecnosti respondenti ruského pôvodu alebo z bývalej Juhoslávie sa domnievali, že polícia ich zastavovala zriedka pre ich etnickú príslušnosť alebo preto, že sú prisťahovalci. Skupiny, ktoré uviedli, že polícia ich zastavovala najčastejšie pre ich etnickú príslušnosť alebo preto, že sú prisťahovalci – napríklad Rómovia, Severoafričania a subsaharskí Afričania – majú charakteristicky tmavšiu pokožku ako príslušníci tých skupín, ktorí uviedli, že majú najmenej skúseností s diskriminačným zastavením políciou.

Jedným zo spôsobov výkladu týchto výsledkov je lepšie preskúmať zistenia týkajúce sa tých desiatich členských štátov, v ktorých sa na prieskume zúčastnili aj príslušníci väčšinovej populácie, a to pomôže uviesť výsledky do súvislosti s kritériom toho, čo je „normálne“, pokiaľ ide o zastavovanie políciou, ako s ním majú skúsenosti príslušníci väčšinovej populácie.

Obrázok 1

Zastavení políciou za posledných 12 mesiacov (v %)

EU – MIDIS, otázky F3 a F5

ZASTAVENIE POLÍCIOU: ROZDIELY MEDZI SKÚMANÝMI MENŠINOVÝMI A VÄČŠINOVÝMI SKUPINAMI

Percentuálny podiel osôb zastavených políciou

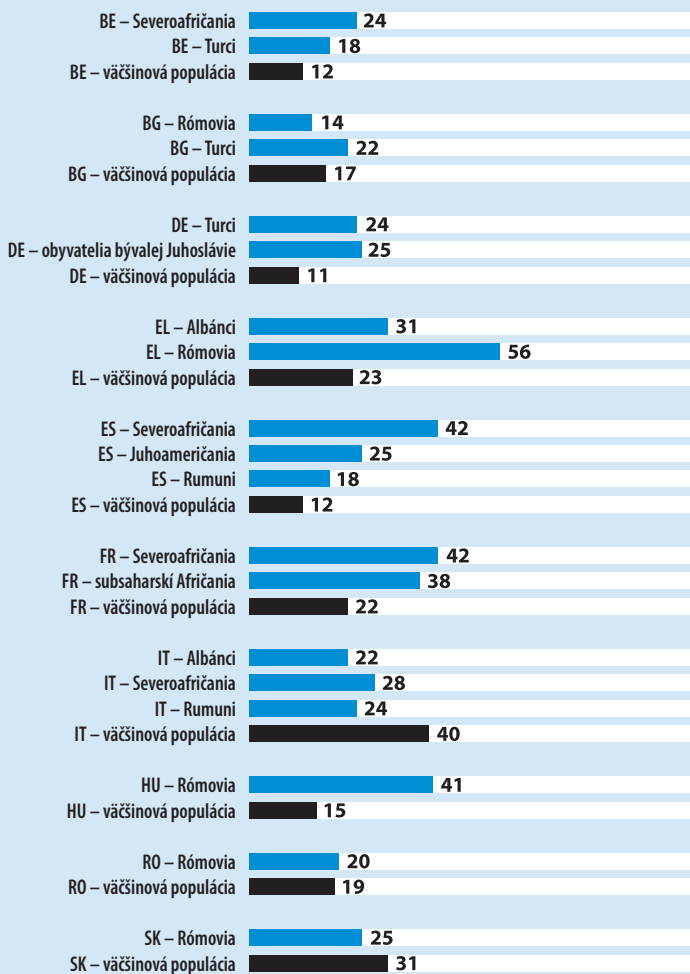
V desiatich krajinách príslušníci väčšiny žijúci v tej istej oblasti ako respondenti z niektorej menšiny odpovedali na otázku, či ich za uplynulých 12 mesiacov zastavila polícia.¹

V grafe na obrázku 2 sa ukazuje, či polícia zastavuje príslušníkov niektorej menšiny častejšie ako príslušníkov väčšiny. Keď že príslušníci väčšiny neodpovedali na otázku, či sa domnievajú, že polícia ich zastavila pre ich príslušnosť k etnickej menšine, výsledky iba zobrazujú percentuálny podiel zastavených osôb v každej skupine a je potrebné vnímať ich s opatrnosťou ako ukazovateľ postupov diskriminačného profilovania. So zreteľom na uvedenú skutočnosť je možné konštatovať:

- V 6 z 10 členských štátov, v ktorých sa na prieskume zúčastnili príslušníci niektorej menšiny a väčšiny, polícia za uplynulých 12 mesiacov zastavovala častejšie príslušníkov niektorej menšiny.
- V 2 z 10 členských štátov, v ktorých sa na prieskume zúčastnili príslušníci niektorej menšiny a väčšiny, polícia za uplynulých 12 mesiacov zastavovala častejšie príslušníkov väčšiny, konkrétne v Taliansku a na Slovensku.
- V Bulharsku je výsledok rôzny – 14 % Rómov, 17 % príslušníkov väčšiny a 22 % tureckých respondentov uviedlo, že polícia ich zastavila za uplynulých 12 mesiacov.
- V Rumunsku nie je zrejмый rozdiel, pokiaľ ide o skúsenosti so zastavením príslušníkov rómskej menšiny (20 %) a príslušníkov väčšiny (19 %).

Obrázok 2

Osoby zastavené za uplynulých 12 mesiacov, výsledky týkajúce sa väčšinovej vzorky a menšinových skupín, ktoré sa zúčastnili na prieskume v desiatich členských štátoch (v % zo všetkých respondentov)

EU-MIDIS, otázka F3

Na základe skúmania na účely štatisticky významných rozdielov medzi výsledkami týkajúcimi sa respondentov patriacich k niektorej menšine a k väčšine v desiatich členských štátoch² sa v prieskume EU – MIDIS uvádza, že vo väčšine prípadov tieto rozdiely nevznikli náhodou.

Tu je možné zaznamenať niektoré výrazné rozdiely medzi skúsenosťami so zastavením políciou medzi príslušníkmi väčšinovej a menšinovej populácie, napríklad:

- v Maďarsku polícia zastavila za uplynulých 12 mesiacov 15 % respondentov patriacich k väčšine a 41 % rómskych respondentov;
- v Grécku polícia za uplynulých 12 mesiacov zastavila 23 % respondentov patriacich k väčšine a 56 % rómskych respondentov;
- v Španielsku polícia za uplynulých 12 mesiacov zastavila 12 % respondentov patriacich k väčšine a 42 % severoafrických respondentov;
- vo Francúzsku polícia za posledných 12 mesiacov zastavila 22 % respondentov patriacich k väčšine a 42 % severoafrických respondentov.

¹ Rozpočet určený na prieskum umožnil vykonať prieskum vo väčšinovej populácii iba v desiatich náhodne vybraných členských štátoch zo všetkých 27 členských štátov EÚ.

² Pearsonov chí-kvadrát test na úrovni 95 % spoľahlivosti.

Ako často polícia zastavuje

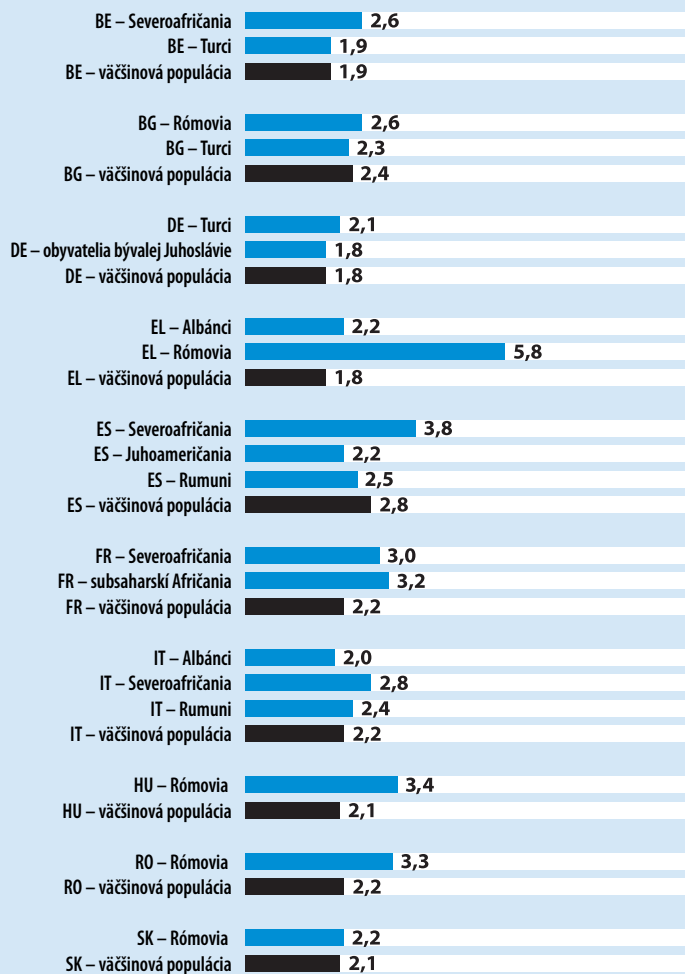
Tí respondenti, ktorí uviedli, že za uplynulých 12 mesiacov boli zastavení políciou, odpovedali potom na otázku, ako často ich polícia zastavovala.

Z grafu na obrázku 3 vyplýva, že v mnohých členských štátoch sú respondenti patriaci k niektorej menšinovej skupine zastavovaní v priemere častejšie ako respondenti patriaci k väčšine. **K skupinám, ktoré uviedli, že ich polícia za uplynulých 12 mesiacov zastavila tri alebo viackrát, patria iba menšinové skupiny** – pričom rómski respondenti v Grécku boli zastavovaní každých 12 mesiacov priemerne takmer šesťkrát.

Z týchto zistení vyplýva, že niektoré menšinové skupiny sú veľmi často kontrolované políciou. Znepokojujúce sú prípadné dôsledky rôznych skúseností s policajnou kontrolou medzi respondentmi patriacimi k väčšine a k niektorej menšine, najmä v prostredí, kde mnoho menšín polícii príliš nedôveruje. Keďže niektoré výskumy a udalosti z uplynulých tridsiatich rokov ukazujú – od „rasových“ nepokojov v roku 1981 na londýnskom predmestí Brixton³, po rozsiahle nepokoje v roku 2005 na parížskom predmestí, kde žijú prevažne prisťahovalci a ktorých centrom bolo Clichy-sous-Bois⁴ – je jasné, že činnosť polície musí citlivo reagovať na nebezpečenstvo zvyšovania nedôvery a v najhoršom prípade podnietenia nepokojov v komunitách, ktoré sa už cítia diskriminované pre svoju etnickú príslušnosť alebo preto, že sú prisťahovalci. Keďže polícia zastupuje štát (čiže spoločnosť ako celok), je nevyhnutné, aby bola považovaná za nediskriminačnú a nediskriminačne aj konala. V tejto súvislosti môže činnosť polície slúžiť na posilnenie sociálnej súdržnosti a začlenená.

Obrázok 3

Počet zastavení políciou za uplynulých 12 mesiacov (medzi tými respondentmi, ktorí boli zastavení), výsledky týkajúce sa väčšinovej vzorky a menšinových skupín, ktoré sa zúčastnili na prieskume v desiatich členských štátoch

EU – MIDIS, otázka F4

3 Scarmanova správa *The Brixton Disorders*, 10. – 12. apríl 1981, Cmd 8247, Londýn: Home Office (1981).

4 <http://news.bbc.co.Uk/2/hi/europe/4413964.stm>.

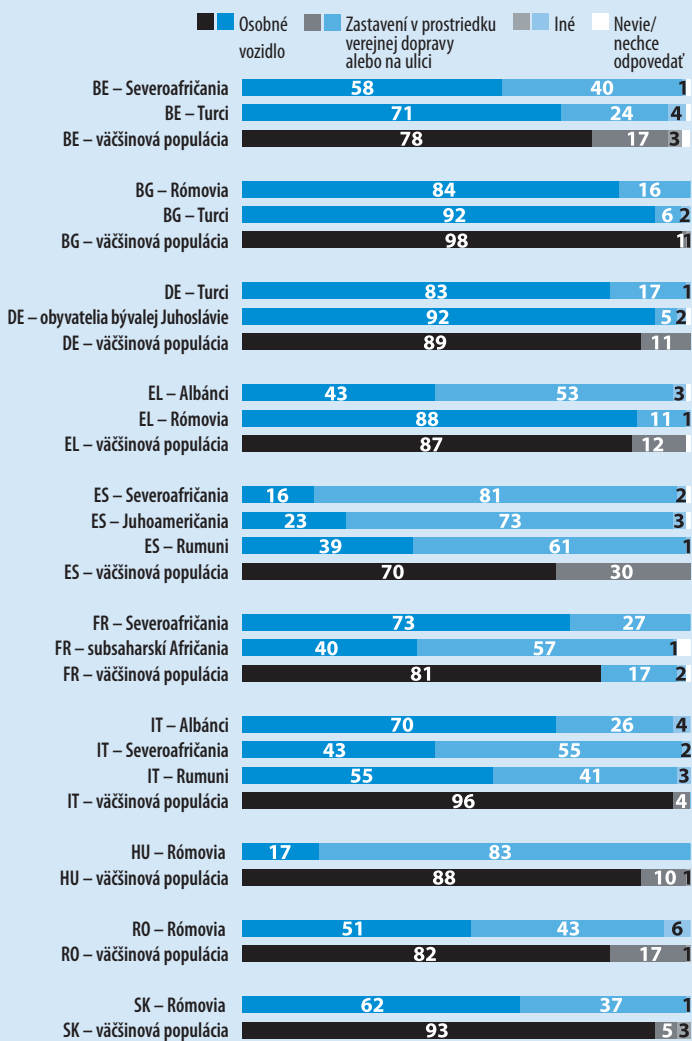
Okolnosti zastavenia

Respondenti v prieskume odpovedali na otázku týkajúcu sa okolností ich posledného zastavenia políciou a či boli zastavení počas jazdy v osobnom vozidle, v prostriedku verejnej dopravy alebo na ulici. Z výsledkov na obrázku 4 vyplýva, že 70 – 98 % respondentov patriacich k väčšine, ktorí sa zúčastnili na prieskume v desiatich členských štátoch, boli zastavení počas jazdy v osobnom vozidle. Na porovnanie, pravdepodobnosť zastavenia políciou počas jazdy v osobnom vozidle je v rámci rôznych skúmaných menšín veľmi premenlivá, pričom respondenti patriaci k niektorej menšine sú pravdepodobnejšie zastavení v prostriedku verejnej dopravy alebo na ulici. Napríklad: vo Francúzsku polícia zastavila v prostriedku verejnej dopravy alebo na ulici 17 % respondentov patriacich k väčšine, 27 % Severoafričanov a 57 % subsaharských Afričanov.

EU – MIDIS uvádza, že pravdepodobnosť zastavenia políciou za uplynulých 12 mesiacov je medzi respondentmi patriacimi k niektorej menšine, ktorí majú vo svojom vlastníctve alebo v rámci domácnosti vozidlo (31 %), podstatne vyššia ako medzi respondentmi patriacimi k niektorej menšine, ktorí vo svojom vlastníctve ani v rámci domácnosti *nevlastnia* vozidlo (15 %).

Obrázok 4

Okolnosti posledného zastavenia políciou (medzi tými respondentmi, ktorí boli zastavení), výsledky týkajúce sa väčšinovej vzorky a menšinových skupín, ktoré sa zúčastnili na prieskume v desiatich členských štátoch (v %)

EU – MIDIS, otázka F6

So zreteľom na túto skutočnosť je pri výklade týchto zistení možné posúdiť dva predpoklady, ktoré nebolo možné preskúmať v rámci prieskumu: po prvé je pravdepodobnejšie, že väčšinová populácia v členských štátoch vlastní osobné vozidlo na rozdiel od príslušníkov niektorých menšín, a preto je pravdepodobnejšie, že jej príslušníci väčšiny sú zastavení častejšie počas používania osobného vozidla ako v prostriedku verejnej dopravy alebo na ulici; po druhé polícia zastavuje vozidlá najčastejšie v rámci pravidelnej dopravnej kontroly. Ak by boli obidva predpoklady správne, pomohlo by to vysvetliť vysokú mieru zastavovania väčšinovej populácie políciou v krajinách ako Taliansko, kde bolo 96 % príslušníkov väčšinovej populácie zastavených počas jazdy v osobnom vozidle, pričom takto zastavených bolo 43 % Severoafričanov, 55 % Rumunov a 70 % Albáncov.

Ako polícia postupovala počas zastavenia

Respondenti, ktorí boli zastavení políciou za uplynulých 12 mesiacov, odpovedali aj na otázku, ako polícia skutočne postupovala v rámci zastavenia.

Graf na obrázku 5 zobrazuje hlavné činnosti polície počas zastavenia v súvislosti s respondentmi patriacimi k väčšine a menšinovým skupinám v desiatich členských štátoch. Keďže mnohí príslušníci väčšinovej a menšinovej populácie boli zastavení v osobnom vozidle, hlavnou činnosťou polície bola výzva na predloženie vodičského preukazu alebo dokumentov týkajúcich sa vozidla. V niektorých krajinách a u niektorých respondentov patriacich k menšine sa stávalo aj to, že polícia kontrolovala respondentov aj osobne alebo ich vozidlá; to uvádza 68 % Rómov v Grécku (v porovnaní s 9 % respondentov patriacich k väčšinovej populácii a 4 % albánskych respondentov), 46 % subsaharských Afričanov a 38 % Severoafričanov vo Francúzsku (v porovnaní s 21 % respondentov patriacich k väčšinovej populácii) a 33 % Severoafričanov v Belgicku (v porovnaní so 17 % tureckých a 8 % väčšinových respondentov).

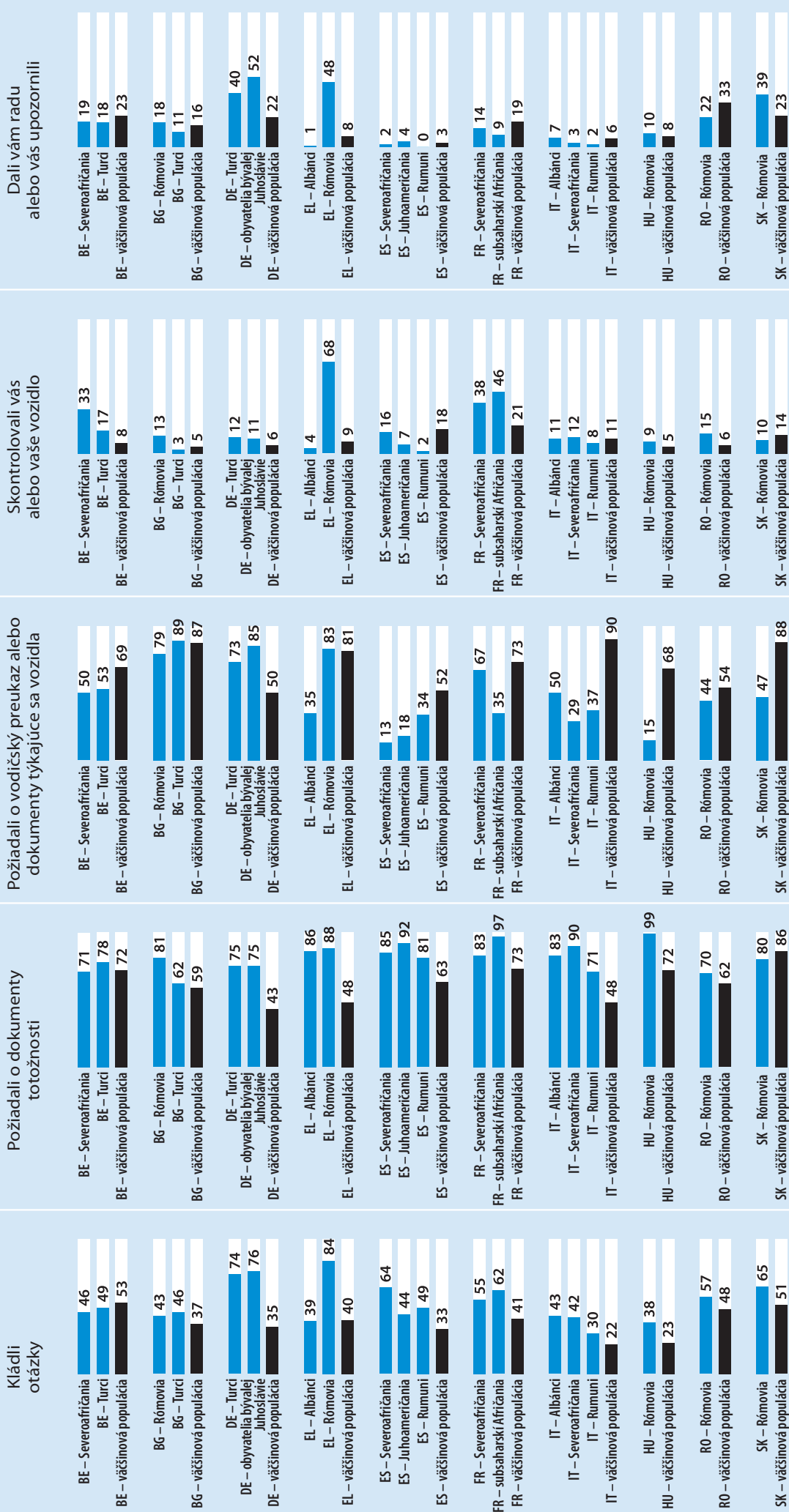
V grafe na obrázku 5 sa takisto uvádza, že respondenti patriaci k menšine boli požiadaní o predloženie svojich dokladov totožnosti častejšie ako príslušníci väčšinovej populácie. Napríklad: v Nemecku polícia požiadala o predloženie dokladov totožnosti 43 % príslušníkov väčšinovej populácie, 75 % tureckých respondentov a 75 % respondentov z bývalej Juhoslávie. Polícia pri zastavení takisto častejšie kladie otázky príslušníkom menšín.

Rómovia v Grécku sú skupina, ktorú polícia najčastejšie kontroluje a ktorá má skúsenosti s najponižujúcejším konaním polície zo všetkých skúmaných väčšinových a menšinových skupín v desiatich členských štátoch. Napríklad počas posledného zastavenia políciou: 49 % Rómov v Grécku polícia uložila pokutu, 41 % sa podrobilo testu na alkohol alebo drogy a 34 % bolo uväznených a/alebo odvedených na policajnú stanicu.

Tieto výsledky sú dôkazom, že v niektorých členských štátoch môže byť potrebné systematicky monitorovať povahu policajných kontrol a spôsob výberu jednotlivcov alebo skupín na účely zastavenia s cieľom zabezpečiť, že zastavenia sa budú vykonávať spravodlivo a že prostriedky budú primerané dosiahnutému výsledku.

Obrázok 5

Ako polícia postupovala počas posledného zastavenia
za posledných 12 mesiacov (v%)

EU – MIDIS, otázka F7

Obrázok 5 (pokračovanie)

Ako polícia postupovala počas posledného zastavenia

za posledných 12 mesiacov (v %)

Vykonal test na alkohol alebo drogy	Uložili pokutu	Uvážnili vás/odviedli vás na policajnú stanicu	Vzali peniaze alebo niečo ako úplatok	Iné
BE – Severoafricánia 6 BE – Turci 14 BE – väčšinová populácia 23	BE – Severoafricánia 18 BE – Turci 15 BE – väčšinová populácia 13	BE – Severoafricánia 4 BE – Turci 7 BE – väčšinová populácia 8	BE – Severoafricánia 1 BE – Turci 3 BE – väčšinová populácia 7	BE – Severoafricánia 11 BE – Turci 23 BE – väčšinová populácia 26
BG – Rómovia 8 BG – Turci 16 BG – väčšinová populácia 10	BG – Rómovia 13 BG – Turci 10 BG – väčšinová populácia 7	BG – Rómovia 0 BG – Turci 2 BG – väčšinová populácia 1	BG – Rómovia 6 BG – Turci 4 BG – väčšinová populácia 2	BG – Rómovia 1 BG – Turci 1 BG – väčšinová populácia 2
DE – Turci 15 DE – obyvatelia bývalej Juhošlávie 5 DE – väčšinová populácia 11	DE – Turci 18 DE – obyvatelia bývalej Juhošlávie 19 DE – väčšinová populácia 15	DE – Turci 2 DE – obyvatelia bývalej Juhošlávie 1 DE – väčšinová populácia 0	DE – Turci 0 DE – obyvatelia bývalej Juhošlávie 0 DE – väčšinová populácia 0	DE – Turci 15 DE – obyvatelia bývalej Juhošlávie 7 DE – väčšinová populácia 15
EL – Albánci 4 EL – Rómovia 41 EL – väčšinová populácia 15	EL – Albánci 7 EL – Rómovia 49 EL – väčšinová populácia 9	EL – Albánci 11 EL – Rómovia 34 EL – väčšinová populácia 2	EL – Albánci 0 EL – Rómovia 1 EL – väčšinová populácia 0	EL – Albánci 1 EL – Rómovia 2 EL – väčšinová populácia 1
ES – Severoafricánia 3 ES – Juhoameričania 6 ES – Rumuni 7 ES – väčšinová populácia 12	ES – Severoafricánia 1 ES – Juhoameričania 9 ES – Rumuni 1 ES – väčšinová populácia 12	ES – Severoafricánia 5 ES – Juhoameričania 5 ES – Rumuni 1 ES – väčšinová populácia 5	ES – Severoafricánia 0 ES – Juhoameričania 0 ES – Rumuni 0 ES – väčšinová populácia 0	ES – Severoafricánia 3 ES – Juhoameričania 3 ES – Rumuni 0 ES – väčšinová populácia 13
FR – Severoafricánia 4 FR – subsaharskí Afričania 2 FR – väčšinová populácia 13	FR – Severoafricánia 9 FR – subsaharskí Afričania 8 FR – väčšinová populácia 18	FR – Severoafricánia 3 FR – subsaharskí Afričania 7 FR – väčšinová populácia 1	FR – Severoafricánia 0 FR – subsaharskí Afričania 0 FR – väčšinová populácia 1	FR – Severoafricánia 1 FR – subsaharskí Afričania 1 FR – väčšinová populácia 3
IT – Albánci 1 IT – Severoafricánia 0 IT – Rumuni 1 IT – väčšinová populácia 5	IT – Albánci 4 IT – Severoafricánia 9 IT – Rumuni 4 IT – väčšinová populácia 16	IT – Albánci 1 IT – Severoafricánia 4 IT – Rumuni 3 IT – väčšinová populácia 0	IT – Albánci 0 IT – Severoafricánia 2 IT – Rumuni 0 IT – väčšinová populácia 1	IT – Albánci 0 IT – Severoafricánia 1 IT – Rumuni 3 IT – väčšinová populácia 3
HU – Rómovia 3 HU – väčšinová populácia 9	HU – Rómovia 8 HU – väčšinová populácia 6	HU – Rómovia 3 HU – väčšinová populácia 0	HU – Rómovia 2 HU – väčšinová populácia 3	HU – Rómovia 3 HU – väčšinová populácia 10
RO – Rómovia 7 RO – väčšinová populácia 8	RO – Rómovia 27 RO – väčšinová populácia 29	RO – Rómovia 1 RO – väčšinová populácia 1	RO – Rómovia 4 RO – väčšinová populácia 1	RO – Rómovia 5 RO – väčšinová populácia 3
SK – Rómovia 39 SK – väčšinová populácia 37	SK – Rómovia 19 SK – väčšinová populácia 22	SK – Rómovia 3 SK – väčšinová populácia 0	SK – Rómovia 1 SK – väčšinová populácia 1	SK – Rómovia 3 SK – väčšinová populácia 1

V súčasnosti spomedzi krajín EÚ27 iba Spojené kráľovstvo systematicky zaznamenáva všetky zastavenia políciou vrátane informácií týkajúcich sa etnickej príslušnosti zastavených osôb a uvedené informácie sprístupňuje verejnosti. Uvedené údaje sú nevyhnutné na určenie akéhokoľvek potenciálu na nerovnomerné uplatnenie kontroly v rámci niektorých komunit, pričom je nevyhnutné vnímať ich spolu s dôkazom o tom, či základom uvedených kontrol bolo nezákonné konanie alebo jeho možná prevencia.

Zaobchádzanie zo strany polície počas zastavenia a dôvera k polícii

Zaobchádzanie zo strany polície počas zastavenia

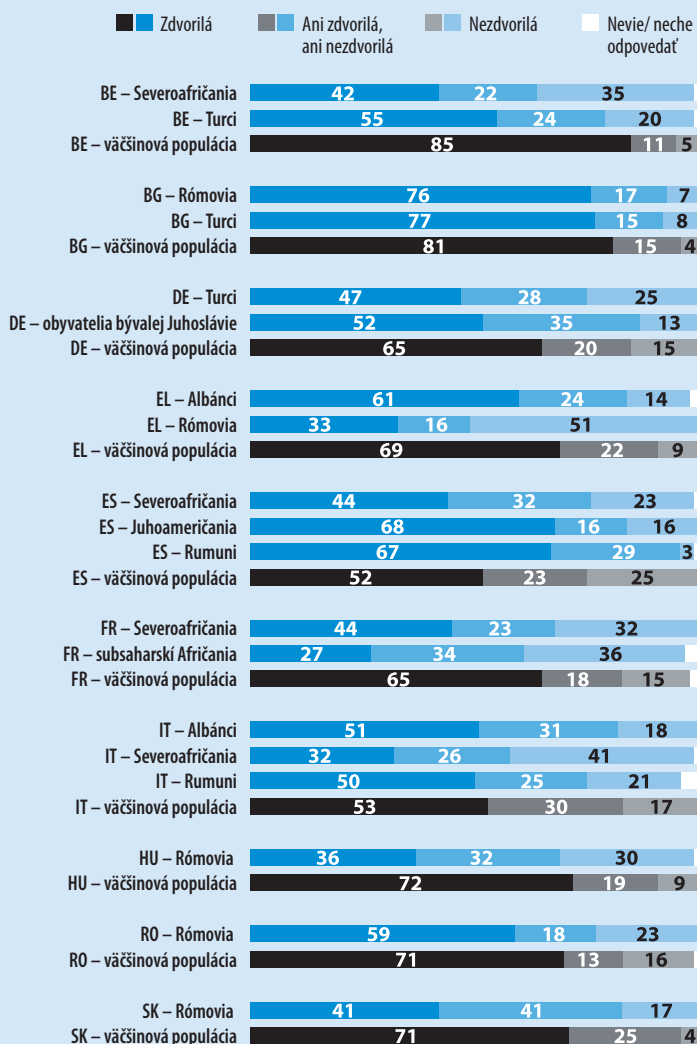
Respondenti vzhľadom na nedávne obdobie, keď boli zastavení políciou, odpovedali na otázku, ako zdvorilo s nimi polícia zaobchádzala. Graf na obrázku 6 zobrazuje rôzne zaobchádzanie polície so skupinami respondentov.

Z výsledkov jasne vyplýva, že respondenti patriaci k väčšinovej populácii sa spravidla domnievali, že polícia k nim bola počas zastavenia zdvorilá, kým viacerí respondenti patriaci k niektorej menšine uviedli, že polícia k nim bola nezdvorilá. Napríklad v Belgicku sa 42 % severoafrických, 55 % tureckých a 85 % väčšinových respondentov domnievalo, že polícia k nim bola počas ich nedávneho zastavenia zdvorilá; kým 35 % severoafrických, 20 % tureckých a 5 % väčšinových respondentov sa domnievalo, že polícia k nim bola nezdvorilá.

Najmä v Bulharsku viac ako tri štvrtiny všetkých respondentov (76 % rómskych, 77 % tureckých a 81 % väčšinových respondentov) uviedli, že polícia s nimi pri poslednom zastavení zaobchádzala zdvorilo. To je vo veľkom kontraste s rómskymi respondentmi v iných členských štátoch, pričom napríklad 36 % maďarských Rómov a 72 % respondentov z väčšinovej populácie uviedlo, že polícia s nimi zaobchádzala zdvorilo.

Obrázok 6

Aká zdvorilá bola polícia počas posledného zastavenia (v %)

EU – MIDIS, otázka F8

Všeobecná dôvera k polícii – nezávisle od zastavení

Odpovede respondentov z väčšiny populácie a niektorej menšiny v tom istom členskom štáte na ďalšiu otázku o všeobecnej dôvere k polícii, na ktorú respondenti odpovedali pred osobitnými otázkami o zastavovaní políciou, sú rôzne. Napríklad z grafu na obrázku 7 vyplýva:

- v **Španielsku** je percentuálny podiel respondentov rôznych skupín, ktorí odpovedali, že polícii „skôr dôverujú“, podobný: Severoafričania (52 %), Juhoameričania (63 %), Rumuni (67 %), väčšinová populácia (62 %);
- v **Nemecku** je vysoká úroveň dôvery v políciu vo všetkých skupinách, omnoho vyššia je však medzi väčšinovou populáciou (89 %) v porovnaní s tureckými respondentmi (63 %) a respondentmi z bývalej Juhoslávie (75 %);

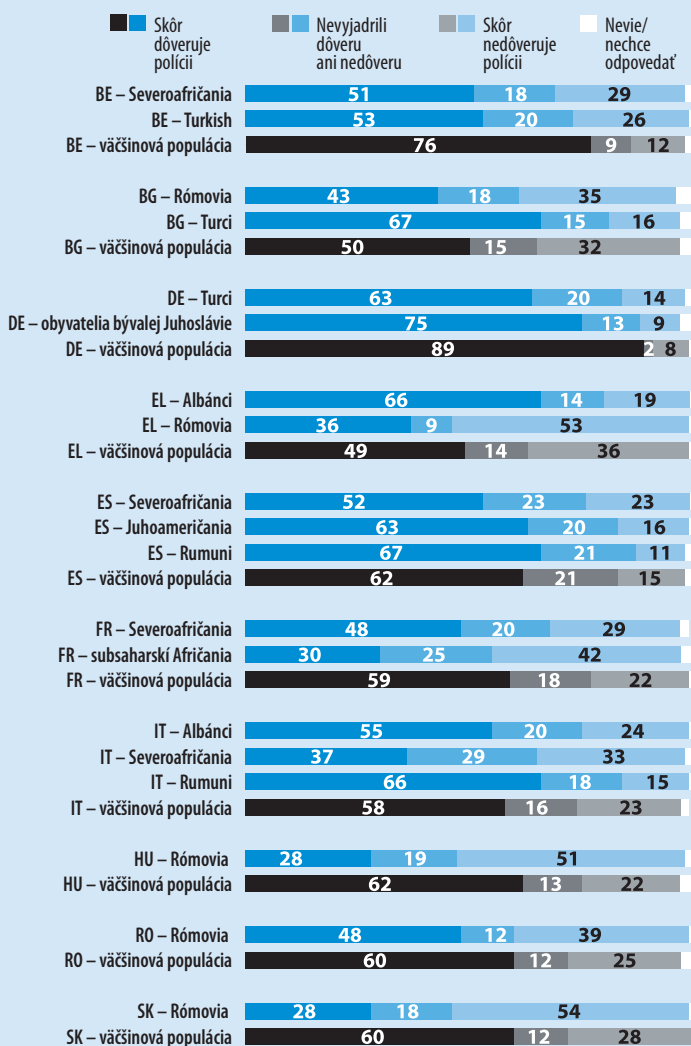
- v **Grécku** je zaznamenaná najvyššia úroveň dôvery medzi albánskymi prisťahovalcami (66 %) v porovnaní s Rómami (36 %) a väčšinovou populáciou (49 %). vysoká úroveň dôvery Albáncov k polícii môže čiastočne vyplývať z ich očakávania policajných kontrol vzhľadom na ich skúsenosti z Albánska.

Súvislosť medzi dôverou k polícii a zaobchádzaním zo strany polície počas zastavenia

Pri porovnaní výsledkov celkovej úrovne dôvery k polícii s odpoveďami príslušníkov menšín na otázku, či sa domnievajú, že sa stali obeťou etnického profilovania počas posledného zastavenia políciou, vzniká jasný vzor, konkrétne:

polícii skôr všeobecne dôveruje 50 % respondentov, ktorých polícia zastavila a ktorí sa domnievajú, že to *nebolo* na základe etnického profilovania, a 27 % respondentov, ktorých polícia zastavila a ktorí sa domnievajú, že to *bolo* na základe etnického profilovania. Preto existuje jasné spojenie medzi vnímaním diskriminačného zaobchádzania zo strany polície a celkovou úrovňou dôvery k práci polície.

Obrázok 7
Dôvera k polícii (v %)

EU-MIDIS, otázka F1

SKÚSENOSTI SO ZASTAVOVANÍM POLÍCIOU A JEHO VNÍMANIE PODĽA OSOBNÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Okrem etnického pôvodu a statusu prisťahovalca, ktoré sú hlavnými otázkami prieskumu EU – MIDIS, sa v prieskume zhromažďovali informácie o rôznych osobných charakteristikách všetkých *respondentov patriacich k niektorej menšine*, napríklad o rodovej príslušnosti, veku a zamestnanosti.

Tieto informácie rozširujú pohľad na rozdiely týkajúce sa *skúseností* so zastavovaním – percentuálny podiel osôb zastavených políciou. Takisto poskytujú informácie o *vnímaní* zastavení – percentuálny podiel respondentov, ktorí boli zastavení a domnievajú sa, že boli zastavení pre svoj etnický pôvod alebo preto, že sú prisťahovalci, inými slovami, že boli zastavení na základe „etnického profilovania“.

Tieto zistenia poukazujú na skupiny, ktoré boli políciou zastavené viackrát a tieto zastavenia považujú za diskriminačné, čiže na skupiny, pri ktorých musí polícia postupovať citlivo, aby bolo možné vyhnúť sa obvineniam za diskriminačné zaobchádzanie.

Vzhľadom na získané výsledky od všetkých respondentov patriacich k niektorej menšine je potrebné zdôrazniť niektoré zistenia:

- **Rodová príslušnosť:** Muži sú zastavovaní častejšie ako ženy. V priemere bolo za uplynulých 12 mesiacov z respondentov patriacich k niektorej menšine zastavených 35 % mužov a 14 % žien. Podstatne viac mužov (38 %) ako žien (28 %) sa domnievalo, že boli zastavení na základe etnického profilovania.
- **Vek:** za uplynulých 12 mesiacov polícia zastavila 15 % respondentov vo veku 50 a viac rokov, 28 % respondentov vo veku 16 – 24 rokov, 27 % respondentov vo veku 25 – 34 rokov a 25 % respondentov vo veku 35 – 49 rokov. Respondenti starší ako 50 rokov (29 %) sa nedomnievali tak často ako mladšie vekové skupiny, že boli zastavení na základe etnického profilovania.
- **Vzdelanie:** Čím vyššiu úroveň vzdelania respondenti dosiahli (podľa počtu rokov školského vzdelávania), tým častejšie uvádzali, že boli zastavení políciou, napríklad 16 % respondentov s maximálne 5-ročným školským vzdelaním uviedlo, že za uplynulých 12 mesiacov boli zastavení políciou, pričom to isté uviedlo 22 % respondentov so 6 – 9 ročným školským vzdelaním, 25 % respondentov s 10 – 13-ročným školským vzdelaním a 29 % respondentov so 14 a viacročným školským vzdelaním. Tento vzor je možné vysvetliť skutočnosťou, že vzdelaní respondenti sú viac integrovaní do väčšinovej spoločnosti, a preto je pravdepodobnejšie, že budú zastavení políciou, keďže je pravdepodobné, že prechádzajú alebo pracujú v oblastiach, v ktorých prevláda väčšinová populácia, preto sú zraniteľnejší, pokiaľ ide

o zastavenie políciou, keďže v určitom prostredí sú vnímaní, akoby tam nepatrili⁵. Ďalším vysvetlením by mohlo byť, že osoby s viacročným vzdelaním sú viac informované o svojich právach, a preto sú možno viac prispôbené okolnostiam, ktoré je možné považovať za diskriminačné.

- **Zamestnanie:** Za uplynulých 12 mesiacov boli zamestnaní (28 %) a nezamestnaní respondenti (26 %) častejšie zastavení políciou ako respondenti, ktorí sa označujú za osoby v domácnosti alebo osoby vykonávajúce neplatenú prácu (14 %), alebo ktorí „nie sú aktívni“ (9 %), ako napríklad dôchodcovia a študenti. Tieto výsledky je možné ľahšie pochopiť, ak si uvedomíme, že viac žien sa označuje za osoby v domácnosti alebo vykonáva neplatenú prácu; a ako bolo uvedené, ženy sú menej často zastavované políciou ako muži. Zároveň, ako ukazujú výsledky podľa veku, sú dôchodcovia starší ako 50 rokov menej často zastavovaní ako mladí ľudia.
- **Tradičný alebo náboženský odev:** Respondenti v prieskume odpovedali na otázku, či na verejnom priestranstve mali oblečený tradičný alebo náboženský odev, pričom z výsledkov vyplýva, že sa to týkalo najmä žien. Z výsledkov týkajúcich sa rodovej príslušnosti vyplýva, že ženy, ktoré nosia tradičný alebo náboženský odev, sú častejšie zastavované políciou ako ženy, ktoré taký odev nenesia, pričom toto isté zistenie sa týka aj mužov. Zároveň rovnaký počet respondentov, ktorí nosia tradičný odev a tých, ktorí ho nenesia, sa domnieva, že boli zastavení na základe etnického profilovania – zdá sa, že to naznačuje, že etnická príslušnosť bez ohľadu na odev je rozhodujúci faktor ovplyvňujúci skúsenosti respondentov so zastavovaním políciou a ich vnímanie tohto zastavovania. V porovnaní s otázkou odevu sa zdá, že iné faktory, napríklad skutočnosť, že respondentom je muž (spolu s etnickým pôvodom), majú väčší vplyv na pravdepodobnosť zastavenia políciou a na vnímanie etnického profilovania.
- **Štátny jazyk ako materinský jazyk:** Viacerí respondenti, ktorí hovoria štátnym jazykom členského štátu, v ktorom žijú, ako svojím materinským jazykom sa domnievali, že ich posledné zastavenie políciou bolo na základe etnického profilovania (46 % osôb hovoriacich štátnym jazykom v porovnaní s 33 % osôb, ktoré ním nehovoria). Jedným z vysvetlení by mohlo byť, že čím sú respondenti viac integrovaní, tým viac vnímajú zaobchádzanie zo strany polície ako výsledok diskriminácie.

5 Sollund, R.: Racialisation in police stop and search practice – the Norwegian case. In: *Critical Criminology*, zväzok.14(3), (2006). Osobitné vydanie na tému „Ethnic Profiling, Criminal (In)Justice and Minority Populations“, s. 265 – 292.

OBEŤ TRESTNÉHO ČINU A OHLASOVANIE POLÍCIÍ

Okrem otázok týkajúcich sa zastavovaní políciou a dôvery k polícii prieskum EU – MIDIS položil sériu otázok týkajúcich sa skúseností respondentov, ktorí sa stali obeťmi trestného činu. V súvislosti s osobnými trestnými činmi prepadnutia, zastrašovania a vážneho obťažovania respondenti odpovedali na otázku, či oni alebo niekto iný oznámil tento incident polícii, a ak nie, prečo ho neohlásili.

V grafe na obrázku 8 sú uvedené odpovede všetkých respondentov patriacich k niektorej menšine, ktorí uviedli, že sa stali obeťou osobného trestného činu prepadnutia, zastrašovania alebo vážneho obťažovania, na otázku, prečo incident neohlásili. Respondenti mohli svoje dôvody pre neohlásenie opísať vlastnými slovami a anketári ich odpovede rozdelili podľa typu na prípadných 11 rôznych kategórií.

- Každá druhá obeť prepadnutia, zastrašovania alebo vážneho obťažovania (48 %) uviedla, že príslušný incident polícii neohlásila, pretože neverí, že polícia by mohla v tejto veci niečo urobiť.
- 13 % obetí incident polícii neohlásilo pre neprijemnosti, ako napríklad pre nedostatok času alebo pre súvisiacu byrokráciu.
- 13 % obetí polícii incident neohlásilo z dôvodu antipatie voči polícii alebo strachu pred políciou a/alebo na základe predchádzajúcich zlých skúseností s políciou.

Tieto zistenia poukazujú na nízku úroveň dôvery menšín, ktoré sú obeťmi trestných činov, k práci polície ako služby vo verejnom záujme. Znepokojujúce je najmä zistenie, že 13 % obetí patriacich k niektorej menšine neohlásilo incident polícii z dôvodu veľmi negatívneho vnímania a skúseností s prácou polície. Z týchto výsledkov, spolu so zisteniami prieskumu týkajúcimi sa všeobecnej dôvery k polícii a s odpoveďou na otázku, ako zdvorilo polícia zaobchádzala s respondentmi patriacimi k niektorej menšine počas ich poslednej skúsenosti so zastavením políciou, vyplýva, že mnohé menšinové skupiny majú nízku dôveru k polícii ako službe vo verejnom záujme, ktorá im môže pomôcť.

Na základe skutočnosti, že miera vnímania rasovo motivovaných trestných činov je veľmi vysoká – 18 % všetkých rómskych respondentov a 18 % všetkých respondentov zo subsaharskej Afriky sa domnieva, že sa stali obeťou rasovo motivovaného prepadnutia, zastrašovania alebo vážneho obťažovania – výsledky prieskumu týkajúce sa neohlásenia ukazujú, že je nevyhnutné vyvinúť úsilie na vybudovanie dôvery zraniteľných obetí k polícii ako službe vo verejnom záujme, ktorá môže účinne riešiť ohlásené prípady rasovo motivovaných trestných činov. Podrobné výsledky jednotlivých skupín respondentov, ako sa uvádza v správe o hlavných výsledkoch z roku 2009, objasňujú odpovede tých skupín, ktoré sú veľmi zraniteľné v súvislosti s tým, čo vnímajú ako rasovo motivovaný trestný čin, a určili mieru ohlasovania polícii a, čo je tiež dôležité, dôvody neohlásenia.

Obrázok 8

Dôvody neohlásenia posledného prípadu prepadnutia, zastrašovania alebo vážneho obťažovania polícii (v %)

EU – MIDIS, otázky DD13 a DE12

POUŽITIE TÝCHTO VÝSLEDKOV

Zistenia správy o kľúčových údajoch ukazujú politickým činiteľom, orgánom činným v trestnom konaní a menšinovým komunitám množstvo problémov, ktoré je možné vyriešiť na miestnej a vnútroštátnej úrovni a na úrovni Spoločenstva, konkrétne:

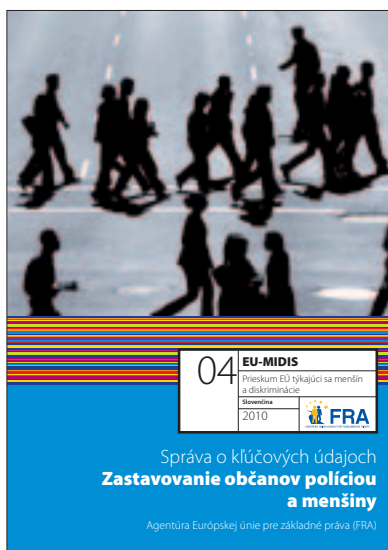
- Zhromažďovanie anonymných súhrnných údajov o skúsenostiach príslušníkov etník so zastavovaním políciou a o iných premenných, napríklad o veku, môže prispieť k určeniu vzorcov v rámci prípadného diskriminačného policajného profilovania počas zastavovania. Tento dôkaz môže slúžiť na riešenie diskriminačného zaobchádzania tam, kde existuje.⁶
- Podrobné informácie o rozsahu, počte, okolnostiach a charaktere zastavení môžu slúžiť na označenie vzorcov prípadného diskriminačného zaobchádzania. Polícia môže tieto informácie použiť na preskúmanie a prehodnotenie svojich postupov so zreteľom na úvahy o nediskriminačnom prístupe a účinnej práci polície.
- Je potrebné vyvinúť úsilie na zhromaždenie údajov o skúsenostiach príslušníkov menšín a väčšinovej populácie so zastavovaním políciou s cieľom určiť a pochopiť prípadné rôzne zaobchádzanie.
- Aj keď je problematické dokázať, že vzniklo diskriminačné etnické profilovanie, vysoká miera vnímaného profilovania v rámci niektorých menšinových komunít je dôkazom, že je potrebné usilovať sa o riešenie a zlepšenie vzťahov medzi menšinami a políciou.
- V menšinách, ktorých príslušníci sa stali obeťami diskriminačného policajného profilovania, je nižšia úroveň dôvery k polícii ako v iných menšinách, čo znamená, že je potrebné preskúmať negatívny vplyv činnosti polície a zároveň je potrebné pokúsiť sa o zvýšenie dôvery menšinových komunít k polícii.
- Výsledky prieskumu zdôrazňujú, že v rámci menšín je nevyhnutné zlepšiť ich vnímanie polície ako služby verejného záujmu, ktorá môže riešiť potreby obetí trestných činov, a najmä obetí rasovo motivovaných trestných činov.

Výsledky tejto správy o kľúčových údajoch je potrebné vykladať v súvislosti so zisteniami uvedenými v publikácii agentúry FRA s názvom „Zlepšenie účinnosti práce polície: Čo je diskriminačné etnické profilovanie a ako mu predísť: príručka“ (2010).

⁶ V prieskume EU – MIDIS sa zistilo, že v priemere väčšina respondentov patriacich k niektorej menšine by radšej poskytla informácie o svojom etnickom pôvode anonymne, ak by to prispelo k určeniu diskriminačného zaobchádzania.

Táto správa sa týka článku 21, Nediskriminácia, Charty základných práv Európskej únie.

Tieto dve správy Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA) skúmajú úzko súvisiace otázky týkajúce sa vzťahu medzi prácou polície a menšinami.

Agentúra Európskej únie pre základné práva

EU – MIDIS Prieskum EÚ týkajúci sa menšín a diskriminácie

Správa o kľúčových údajoch Zastavovanie občanov políciou a menšiny

Dizajn: red hot 'n' cool, Viedeň

2011 – 16 strán - 21x29,7 cm

ISBN-13: 978-92-9192-741-8

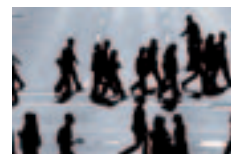
TK-30-09-255-SK-C

DOI: 10.2811/46976

Viac doplňujúcich informácií o Agentúre Európskej únie pre základné práva je k dispozícii na internete. Dostupné sú na webovej stránke agentúry FRA (<http://fra.europa.eu>).

© Agentúra Európskej únie pre základné práva, 2010

Reprodukcia je povolená len pod podmienkou uvedenia zdroja, s výnimkou reprodukcie na komerčné účely.

© Aaron Kohr - Fotolia.com

ISBN 978-92-9192-741-8

9 789291 927418

TK-30-09-255-SK-C

POZRI:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

POZRI TIEŽ:

EU – MIDIS: Main Results Report

EÚ-MIDIS v skratke

Správa o kľúčových údajoch č. 1:

Rómovia

Správa o kľúčových údajoch č. 2:

Muslims

Správa o kľúčových údajoch č. 3:

Rights Awareness and Equality Bodies

TECHNICAL REPORT (ON-LINE)

SURVEY QUESTIONNAIRE (ON-LINE)

